

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР «ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ»
ІНСТИТУТ ОБЛІКУ І ФІНАНСІВ НААН
ФЕДЕРАЦІЯ АУДИТОРІВ, БУХГАЛТЕРІВ І ФІНАНСИСТІВ АПК УКРАЇНИ
ЖУРНАЛ «ОБЛІК І ФІНАНСИ»

**РОЗВИТОК
БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ,
ФІНАНСІВ ТА ОПОДАТКУВАННЯ
В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

*Збірник матеріалів
X Міжнародної науково-практичної конференції*

(24 листопада 2017 р., м. Київ)

Посвідчення УкрІНТЕІ № 698 від 14 листопада 2017 року

Київ
Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки»
2017

УДК [657+336]:631

ББК 65.052

Р 64

Редакційна колегія

Жук В. М., д.е.н., професор, академік НААН, *Лупенко Ю. О.*, д.е.н., професор, академік НААН, *Дем'яненко М. Я.*, д.е.н., професор, академік НААН, *Метелиця В. М.*, д.е.н., старший науковий співробітник, *Мельничук Б. В.*, к.е.н.

Адреса редакційної колегії:

ФАБФ АПКУ,
03127, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 10
Тел./факс +38 (044) 259-01-25
E-mail: conf@faaf.org.ua

Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту обліку і фінансів (*протокол № 7 від 27.11.2017 р.*)

Р 64 **Розвиток бухгалтерського обліку, фінансів та оподаткування в аграрному секторі економіки в умовах євроінтеграції: збірник матеріалів X Міжнар. наук.-практ. конф. (24 листопада 2017 р.; м. Київ) / Відпов. за вип. Ю. С. Бездушна. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2017. – 292 с.**

Вміщені у збірнику тези присвячені різноманітним аспектам розвитку бухгалтерського обліку, фінансів та оподаткування в аграрному секторі економіки в умовах євроінтеграції. Значну увагу приділено дослідженню питань трансформації бухгалтерського обліку та звітності в контексті світових інтеграційних процесів, гармонізації аудиту з вимогами директив ЄС. Розкрито необхідність поглиблення наукового забезпечення фінансів та оподаткування аграрних підприємств.

Збірник розраховано для використання в науково-практичній діяльності спеціалістів з бухгалтерського обліку та фінансів, молодих науковців, викладачів вузів, наукових співробітників.

УДК [657+336]:631

ББК 65.052

© Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки», 2017

ЗМІСТ

Трансформація бухгалтерського обліку та звітності в контексті світових інтеграційних процесів

<i>Бабіч І.І.</i> Соціальна відповідальність бізнесу – контроль суспільства	8
<i>Бабіченко В.В., Крюкова В.В.</i> Удосконалення методики аналізу діяльності підприємства за даними звітності, адаптованої до Міжнародних стандартів	10
<i>Безверхий К.В.</i> Розвиток інтегрованої звітності на початку ХХІ століття	12
<i>Бездушна Ю.С.</i> Обліково-інформаційне забезпечення ефективного управління земельними ресурсами	16
<i>Бруханський Р.Ф.</i> Традиційні обмеження (цінності) бухгалтерського обліку в фарватері стратегічного менеджменту аграрних підприємств	20
<i>Бурко К.В.</i> Трансформація завдань бухгалтерського обліку в умовах інформаційних потреб сьогодення	24
<i>Гаврилюк О.О.</i> Розширення меж категорії «бухгалтерський облік» в умовах трансформації інституціонального середовища	27
<i>Голуб Н.О.</i> Бухгалтерський облік в умовах євроінтеграції	30
<i>Гресь Н.Л.</i> Арифметична перевірка розгорнутого сальдо бухгалтерського рахунка	32
<i>Дідур С.В., Момсик К.В.</i> Розвиток методів аналізу фінансових результатів діяльності підприємства у сучасних умовах	34
<i>Дружинська Н.С.</i> Удосконалення бухгалтерського обліку процесу виробництва на підприємствах лісового господарства	37
<i>Жук В.М.</i> Облікове забезпечення розвитку сільських громад	41
<i>Жук Н.Л.</i> Імплементація вітчизняної фінансової звітності до вимог Європейського союзу	42
<i>Журавовська І.В.</i> Імовірнісний характер майбутніх подій в звітності за МСБО та МСФЗ	44
<i>Заболотчук А.В.</i> Проблеми застосування управлінського обліку в сільськогосподарських підприємствах	46
<i>Зеленко С.В., Гаражджук І.В.</i> Інформаційна база та оцінка методик аналізу логістичних витрат	50
<i>Івченко Л.В., Харчук В.Ю.</i> Зобов'язання підприємств як об'єкт обліку	52
<i>Ілляшенко К.В.</i> Удосконалення вітчизняного обліку в умовах світової глобалізації та інформатизації	56
<i>Іщенко Я.П.</i> Правовий та обліковий аспекти залучення земель на умовах емфітевзису	59

5. Ревенко, А. Реформування статистики: коли менше не краще / А. Ревенко // Дзеркало тижня. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://gazeta.dt.ua/macrolevel/reformuvannya-statistiki-koli-menshe-ne-krasche-.html>
6. Рекомендації економічного дискусійного клубу щодо реформування системи державної статистики, запропонованої МЕРТ // Економічний дискусійний клуб. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://edclub.com.ua/diyalnist/rekomendaciyi-ekonomichnogo-dyskusiyного-klubu-shchodo-reformuvannya-systemy-derzhavnoyi>
7. Реформування системи державної статистики // Кафедра статистики КНЕУ [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://fisit.kneu.edu.ua/ua/depts9/k_statystyky/news_kafstat/diskusiy/
8. Уряд затвердив проект реформування Держстату // Офіційний сайт Міністерства економіки та торгівлі України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=b2128a51-5c5b-4794-a1cb-5c10d56036f2&title=UriadZatverdivProjektReformuvanniaDerzhstatu>

УДК 657:631

Р.Ф. БРУХАНСЬКИЙ, *д.е.н., професор,*
завідувач кафедри обліку та економіко-правового
забезпечення агропромислового бізнесу,
Тернопільський національний економічний університет

ТРАДИЦІЙНІ ОБМЕЖЕННЯ (ЦІННОСТІ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ФАРВАТЕРІ СТРАТЕГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Два основних обмеження традиційної системи бухгалтерського обліку (часова орієнтація на минулі події та просторова орієнтація лише на внутрішнє середовище підприємства), з одного боку, не дозволяють на її основі побудувати повноцінну систему стратегічного управління аграрними підприємствами, з іншого боку, ці обмеження є методологічними обліковими цінностями, яких повинні дотримуватися науковці при внесенні пропозицій щодо удосконалення облікової системи (рис. 1).

Внаслідок існування таких обмежень вітчизняні вчені (С. Голов, А. Пилипенко, А. Шайкан) зазначають про дисфункцію облікової системи, тобто про її невідповідність вимогам системи управління, зокрема стратегічного, що зумовлює необхідність її подальшого удосконалення та розвитку.

На думку А. Пилипенка, проблема модифікації функції обліку шляхом орієнтації її на прийняття стратегічних рішень, не має альтернатив: неадекватність обліку потребам підприємства в інформаційному забезпеченні зменшує дієвість системи менеджменту, призводячи її до повного знищення.

Отже, не існує варіанта розвитку облікової функції, що не передбачав би необхідності його приведення у відповідність до вимог сучасного етапу розвитку національної економіки [6, с. 28].

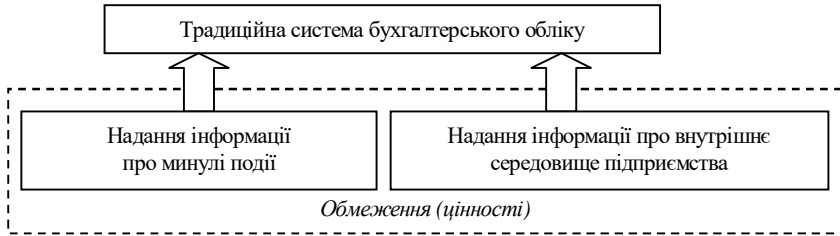

Рис. 1. Традиційні обмеження (цінності) традиційного бухгалтерського обліку

Джерело: розроблено автором.

Окремі вчені з метою забезпечення стратегічної орієнтації бухгалтерського обліку абсолютизують цей фактор розвитку облікової системи. Зокрема, С. Голов доходить висновку, що у сучасних умовах головним завданням управлінського обліку є інформаційне та методичне забезпечення процесу досягнення стратегічних цілей підприємства [3, с. 17]. Автор визначає стратегічну орієнтацію обліку як основний напрям його подальшого розвитку та удосконалення як елементу системи управління підприємством, відсуваючи інші напрями (розвиток і ускладнення економічної системи, зміна інституційного середовища тощо) на другий план.

Таким чином, відповідно до підходу сучасних учених-обліковців, розвиток функції бухгалтерського обліку щодо забезпечення надання інформації внутрішнім користувачам для прийняття управлінських рішень залежить від здатності обліку відповідати сучасним вимогам системи стратегічного управління. Подальший розвиток системи стратегічного управління вони розглядають в контексті удосконалення облікової системи, коли облікова інформація зможе виступати інформаційним забезпеченням реалізації стратегії підприємства та основою для прийняття стратегічних управлінських рішень.

Серед учених-економістів превалює інша думка щодо шляхів побудови системи стратегічного управління сільськогосподарськими підприємствами. Як основне джерело інформації для такої системи пропонується використовувати стратегічний аналіз. Зокрема, Л. Мармуль вважає, що нині для сільськогосподарських підприємств найважливішим етапом процесу стратегічного управління є стратегічний аналіз, що дозволяє зібрати, оцінити й систематизувати інформацію, необхідну для прийняття стратегічних рішень [5, с. 152]. На думку М. Богатирьова, стратегічне управління для аграрних підприємств є надзвичайно важливим і має здійснюватися шляхом проведення стратегічного аналізу, розробки стратегії та заходів щодо її реалізації, використовуючи принципи комплексності, пріоритетності, поетапності [1].

На нашу думку, кожен із представлених підходів не може бути розглянутий як взаємовиключний при побудові системи стратегічного управління сільськогосподарських підприємств України.

По-перше, система стратегічного аналізу орієнтована на надання інформації переважно про зовнішнє середовище підприємства і є певним доповненням до традиційної концепції економічного аналізу (радянський підхід), що досліджує внутрішнє середовище підприємства, основне джерело інформації для якого – дані бухгалтерського обліку. Її відокремлене використання як інформаційного джерела для прийняття стратегічних рішень або реалізації стратегії відповідно є неможливим.

По-друге, наскільки б поглиблено не був розширений предмет бухгалтерського обліку в напрямі його стратегічної орієнтації, внаслідок чітко сформованої, починаючи з кінця XV ст., методології, він не зможе охопити всі параметри ринкового середовища, яке перебуває в стані перманентних змін. До того ж розширення предмета бухгалтерського обліку можна здійснювати за рахунок охоплення зовнішнього мікросередовища підприємства, а не макросередовища, яке, крім мікросередовища, також є предметом стратегічного аналізу.

Значною проблемою також є впровадження в облікову систему стратегічних і прогностичних операцій, на основі яких буде формуватися стратегічна і прогностична бухгалтерська звітність як джерело інформації для стратегічних рішень. Однак, на нашу думку, таке «часове» розширення облікової методології може призвести до певної втрати довіри до облікової системи з боку нинішніх її користувачів, оскільки бухгалтерська інформація в даному разі матиме ймовірніший і прогностичний характер. Таке нове відношення до бухгалтерської інформації поступово зможе замінити існуюче ставлення ринкових суб'єктів до бухгалтерського обліку як інформаційної системи.

Змінюючи традиційні облікові цінності з метою забезпечення потреб стратегічного управління, слід обов'язково враховувати можливі наслідки таких змін, а також інші функції бухгалтерського обліку й існуючі взаємозв'язки з іншими управлінськими підсистемами (вартісно-орієнтованого управління, соціально-екологічного управління, управління на основі збалансованих показників тощо).

На нашу думку, при побудові системи стратегічного управління аграрних підприємств слід використовувати інтегрований підхід, який дозволить поєднати облікову стратегічно орієнтовану інформаційну систему та систему стратегічного аналізу. Стратегічний аналіз має «заповнити» ті прогалини в інформаційному забезпеченні стратегічного управління, що залишатиме за собою система бухгалтерського обліку, якій має належати пріоритетна роль. Для побудови стратегічно орієнтованої системи обліку слід внести зміни до структури предмета та елементів методології традиційної облікової системи з врахуванням впливу цих змін загалом на процес її функціонування як елемента системи управління підприємством.

За результатами проведених досліджень встановлено, що основними вимогами до побудови системи бухгалтерського обліку як інформаційної основи

системи стратегічного менеджменту аграрного підприємства є необхідність врахування:

- основних етапів реалізації моделі стратегічного менеджменту підприємства (сканування середовища, формулювання, впровадження, оцінювання і контроль стратегії), в розрізі яких має бути структурована система бухгалтерського обліку, щоб забезпечувати належну інформаційну підтримку реалізації кожного з етапів;

- основних типів стратегій (корпоративної, бізнес-стратегії, функціональної стратегії), відповідно до ієрархії яких на підприємстві мають бути сформовані: корпоративна стратегічна обліково-аналітична система, система обліково-аналітичного забезпечення реалізації бізнес-стратегій, система обліково-аналітичного забезпечення реалізації функціональних стратегій;

- основних видів стратегій, що виділяються до кожного з їх основних типів. Набір конкретних видів стратегій є унікальним для кожного підприємства, оскільки у більшості підприємств повністю або частково відрізняються: загальні напрями розвитку, напрями розвитку виробничо-збутової діяльності, набір стратегічних бізнес-одиниць та шляхи забезпечення їх конкурентних переваг, набір функціональних відділів та служб тощо.

Однією із найбільш важливих проблем удосконалення обліково-аналітичного супроводу стратегічного менеджменту, що потребує вирішення, є побудова стратегічно орієнтованої системи бухгалтерського обліку, яка б враховувала всі необхідні вимоги, що висуваються системою стратегічного менеджменту до її інформаційного забезпечення, та основні облікові цінності, які формувались із кінця XV ст. і до наших днів. Саме облікові цінності (ретроспективна орієнтація, обачність при здійсненні оцінки, обмеження предмета обліку внутрішнім середовищем підприємства), на нашу думку, є визначальними характеристиками обліково-аналітичної системи підприємства, які протягом тривалого проміжку часу забезпечують релевантність бухгалтерської інформації для різних груп зацікавлених користувачів. Повне нехтування існуючими обліковими цінностями може призвести до руйнування системи відносин між менеджментом підприємства та бухгалтерською службою як основним генератором інформації для прийняття управлінських рішень на підприємстві.

Список використаних джерел:

1. Богатырев М. Использование методик стратегического менеджмента в сфере сельского хозяйства [Электронный ресурс] / М. Богатырев. – Режим доступа : <http://acualicio.us/ispolzovanie-metodik-strategicheskogo-menedzhmenta-v-sfere-selskogo-hozyaystva>.
2. Бруханський, Р. Ф. Обліково-соціальні параметри диференціації та забезпечення стратегій аграрних підприємств [Текст] / Р. Ф. Бруханський, С. К. Шандрук // Науковий вісник Полісся. - 2016. - №4 (8), Ч. 2. С. 247-252.
3. Голов С.Ф. Сучасний стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук :

спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / С. Ф. Голов. – К., 2009. – 40 с.

4. Жук В. Н. Основы институциональной теории бухгалтерского учета : моногр. / В. Н. Жук. – К. : Аграрная наука, 2013. – 408 с.
5. Мармуль Л. О. Роль стратегічного аналізу в управлінні виробничою діяльністю сільськогосподарських підприємств / Л. О. Мармуль // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. – 2011. – Вип. 2, т. 1. – С. 152–156.
6. Пилипенко А. А. Організація обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства / А. А. Пилипенко. – Х. : Вид-во ХНЕУ, 2007. – 276 с.

УДК 657

К.В. БУРКО,

*асистент кафедри бухгалтерського обліку,
Вінницький національний аграрний університет*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗАВДАНЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОТРЕБ СЬОГОДЕННЯ

Бухгалтерський облік визначається як організований цілеспрямований процес одержання і передавання інформації про факти господарської діяльності. Мета цього процесу – надання інформації користувачам для прийняття оптимальних управлінських рішень.

Виникнення та розвиток бухгалтерського обліку – невід’ємна складова всієї історії людського суспільства.

Питання визначення завдань обліку присутні у роботах практично всіх науковців, що підкреслює інтерес до даної проблематики і одночасно відкриває суперечливість різноманітних думок.

Становлення обліку – це діалектичний, поступовий процес, мета якого – забезпечити прийнятні умови послідовного, безперервного, раціонального і успішного виконання функцій бухгалтерського обліку. Вся історія бухгалтерської праці, за своєю сутністю, є поступовим рухом до вирішення трьох основних завдань:

- зробити облік максимально інформативним і точним;
- досягти його простоти і дешевизни;
- отримати своєчасну інформацію про факти господарського життя [1, с. 100].

Бухгалтерський облік зазнає постійних еволюційних змін, на кожному історичному етапі розвитку суспільства розширюються, уточнюються та переглядаються його теоретичні основи, завдання та практика здійснення. Так, в радянські часи основними завданнями обліку були: забезпечення збереження соціалістичної власності; контроль за виконанням плану; сприяння зміцненню